

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2014r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Elżbieta Cembrowicz
Sędziowie:	SO Cezary Olszewski (spr.) SO Małgorzata Szostak - Szydłowska
Protokolant:	st. sekr. sąd. Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 26 marca 2014 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. B. (1) i D. B.**

przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w S.

o zapłatę zadośćuczynienia i odszkodowanie

na skutek apelacji pozwanej (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w S.

od wyroku Sądu Rejonowego w Suwałkach

z dnia 15 stycznia 2014r., sygn. akt I C 1014/12

oddala apelację.

Sygn. akt: I. Ca. 73/14

UZASADNIENIE

Powodowie D. i J. małż. B. domagali się zasądzenia od pozwanej (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w S. na swoją rzecz kwoty 48.009,89 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia z tytułu bezprawnej eksmisji z własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu położonego w S. przy ul. (...).

W uzasadnieniu podnieśli, że dnia 16.11.2001 r. (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa w S. wystąpiła o ich eksmisję z lokalu mieszkalnego stanowiącego spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu. Eksmisja została orzeczona wyrokiem z dnia 31.12.2001 r. Czynności egzekucyjne zostały podjęte przez wierzyciela po upływie 10 lat, pod koniec 2011 r. zaś sama eksmisja została przeprowadzona w dniu 16.01.2012 r. Następnie w dniu 23.01.2012 r. J. B. (1) wystąpił z powództwem o ustalenie, że przysługuje mu własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu nr (...) położonego w S. przy ul. (...). Powodowie w międzyczasie dowiedzieli się, że lokal został wystawiony przez pozwaną Spółdzielnię na przetarg.

Wyrokiem z dnia 06.04.2012 r. Sąd Okręgowy ustalił, że powodom przysługuje w/w prawo do lokalu. Pozwana wydała powodom lokal w dniu 15.05.2012 r.

Powodowie podnieśli, że czynności eksmisyjne naruszyły ich dobra osobiste. Doznali oni wstrząsu psychicznego oraz cierpień fizycznych i psychicznych. Z tego tytułu domagają się na swoją rzecz kwot po 10.000 zł. Oprócz tego, powodowie doznali szkody wynikłej z uszkodzenia wielu ruchomości w czasie ich przenoszenia i magazynowania w lokalu socjalnym w kwocie około 11.380,00 zł. Ponadto ponieśli wydatki związane z wdrażaniem postępowań sądowych w kwocie 4.634,89 zł oraz korzystaniem z pomocy prawnej w kwocie 3.075,00 zł. Zdaniem powodów pozwana Spółdzielnia błędnie zinterpretowała przepisy ustawy Prawo Spółdzielcze i zignorowała wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30.04.2004 r., sygn. K 32/03.

W odpowiedzi na pozew, pozwana (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa w S. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania. Zdaniem pozwanej w czasie przeprowadzania czynności egzekucyjnych nie doszło do powstania szkód w mieniu powodów. Nie uwzględniła również roszczenia powodów o zadośćuczynienie, albowiem czynności egzekucyjne zostały przeprowadzone w oparciu o prawomocne i wykonalne orzeczenie sądowe.

Wyrokiem z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie o sygn. Akt: I. C. 1014/12 Sąd Rejonowy w Suwałkach I Wydział Cywilny zasądził od pozwanej (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w S. na rzecz powodów: J. B. (1), D. B. kwoty po 10.000,00 zł na rzecz każdego z nich z odsetkami ustawowymi od dnia 10 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia, zasądził od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwotę 8.009,89 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 10 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania, a w pozostałym zakresie powództwo o odszkodowanie oddalił. Rozstrzygając o kosztach procesu, Sąd Rejonowy w Suwałkach rozdzielił je stosunkowo między stronami ustalając, że powodowie ponoszą solidarnie 40% tych kosztów, zaś pozwana ponosi 60% tych kosztów pozostawiając ich szczegółowe rozliczenie referendarzowi sądowemu.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

J. i D. małż. B. przysługiwało spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) w budynku wielomieszkaniowym przy ul. (...) w (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w S.. Uchwałą z dnia 21 października 1999 r. Rada Nadzorcza (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w S. wykluczyła z grona członków Spółdzielni (...) małż. B. z powodu niewywiązywania się z obowiązku uiszczania należnych opłat za lokal mieszkalny. W dniu 22 listopada 2001 r. (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa w S. wystąpiła do Sądu Rejonowego w Suwałkach z pozwem przeciwko J., D., K., P. i J. B. (2) o opróżnienie i wydanie lokalu mieszkalnego nr (...) w budynku wielomieszkaniowym przy ul. (...) w S.. Wyrokiem z dnia 31 grudnia 2001 r. w sprawie sygn. akt I C 338/01 Sąd Rejonowy w Suwałkach I Wydział Cywilny nakazał pozwanym J., D., K., P. i J. B. (2), aby opróżnili i wydali powódce (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w S. wyżej opisany lokal mieszkalny. Dodatkowo w orzeczeniu tym Sąd Rejonowy orzekł, że pozwanym przysługuje uprawnienie do otrzymania lokalu socjalnego i w związku z tym wstrzymał wykonanie opróżnienia lokalu do czasu przedstawienia w/w pozwanym przez Gminę Miejską S. oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego. Klauzulę wykonalności nadano wyrokowi w dniu 1 lutego 2002 r.

Dnia 5 grudnia 2011 r. (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa złożyła u Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Suwałkach P. W. wniosek egzekucyjny domagając się wykonania wyroku Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 31 grudnia 2001 r. Do wniosku załączono pismo Gminy Miejskiej S. o wskazaniu lokalu socjalnego nr (...) położonego w S. przy ul. (...). W dniu 13 grudnia 2011 r. Komornik wezwał dłużników J. i D. małż. B. do dobrowolnego wykonania obowiązku wydania i opróżnienia lokalu oraz przeprowadzenia się do lokalu socjalnego. Termin przymusowego wykonania obowiązku wyznaczono na dzień 16 stycznia 2012 r. Dnia 7 grudnia 2011 r. D. i J. małż. B. wnieśli do Sądu Rejonowego skargę na czynności Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Suwałkach P. W. polegające na wszczęciu postępowania egzekucyjnego. Od skargi uiszcili należną opłatę w kwocie 100,00 zł. Postanowieniem z dnia 10 stycznia 2012 r. skarga została odrzucona z powodu niezuzupełnienia w terminie braków formalnych.

W dniu 16 stycznia 2012 r. przeprowadzono czynności egzekucyjne zmierzające do opróżnienia i wydania przez J. i D. małż. B. lokalu przy ul. (...). Do mieszkania J. i D. małż. B. przybył komornik P. W. wraz z asystą dwóch funkcjonariuszy

Policji – P. M. i M. R.. Na miejsce przybyli również pracownicy (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w S. oraz pracownicy firmy przewozowej, którzy zajmowali się pakowaniem rzeczy i przewożeniem ich do lokalu socjalnego. Komornik nadzorował czynności, sporządził protokół z wymienieniem wszystkich ruchomości przenoszonych do lokalu socjalnego. Rzeczy były pakowane do kartonów i worków foliowych dostarczonych przez Spółdzielnię. W czasie trwania czynności J. i D. małż. B. nie zgłaszali zastrzeżeń do sposobu ich wykonywania. Czynność trwała od 8.30 do 16.20. J. i D. małż. B. nie uczestniczyli w pakowaniu, zabezpieczaniu i przenoszeniu rzeczy z mieszkania przy ul. (...) do lokalu socjalnego przy ul. (...). Nie nadzorowali również sposobu układania i przechowywania rzeczy w lokalu przy ul. (...).

Lokal przy ul. (...) składał się z dwóch pokoi, posiadał ogrzewanie piecem kaflowym, dostęp do zimnej wody. Składowane w nim rzeczy przewiezione z mieszkania przy ul. (...) były stłoczone, składowane na stercie, bez nadzoru właścicieli J. i D. małż. B., którzy odmówili współpracy przy rozplanowaniu rozłożenia ruchomości. J. i D. małż. B. nie zamieszkali w tym lokalu, lecz wynajęli we własnym zakresie mieszkanie. Swoje ruchomości pozostawili w lokalu przy ul. (...) bez nadzoru i pieczy.

Należące do powodów ruchomości wyniesione z mieszkania przy ul. (...), przewiezione do mieszkania przy ul. (...) i powtórnie przewiezione do mieszkania przy ul. (...) posiadają uszkodzenia. Wysokość szkody opiewa na kwotę 4.060 zł.

W dniu 23 stycznia 2012 r. powodowie wnieśli do Sądu Okręgowego w Suwałkach pozew przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w S. o ustalenie, że nadal przysługuje im spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w S.. Wyrokiem z dnia 6 kwietnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Suwałkach uwzględnił powyższe powództwo.

Dnia 1 lutego 2012 r. D. i J. małż. B. wnieśli do Sądu Rejonowego skargę na czynności Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Suwałkach P. W. polegające na ustaleniu kosztów postępowania egzekucyjnego o sygn. akt: PW Km 234/11 i obciążenie ich kwotą 5.318,04 zł. Od skargi uiszcili należną opłatę w kwocie 100,00 zł. Skarga została częściowo uwzględniona poprzez ustalenie wysokości kosztów postępowania egzekucyjnego na kwotę 4.600,99 zł.

Tytułem wydatków związanych z korzystaniem z pomocy prawnej związanej z zainicjowaniem postępowań sądowych J. i D. małż. B. wydatkowali kwotę 3.075,00 zł.

J. i D. małż. B. w wyniku działań egzekucyjnych przeżywali silny stres, poczucie wyizolowania ze środowiska, upokorzenie i poniżenie, poczucie niesprawiedliwości, utratę poczucia własnej wartości, brak poczucia własnego bezpieczeństwa.

W wyniku przeprowadzonych czynności eksmisyjnych raz w związku z 5-cio miesięcznym okresem zamieszkiwania poza lokalem przy ul. (...) D. B. doznała rozstroju zdrowia w postaci nasilonych zaburzeń stresowych, pourazowych, utrzymujących się do chwili obecnej w formie reakcji depresyjnych, napadów panicznego lęku, tendencji izolacyjnych, które niekorzystnie wpływają na jej funkcjonowanie i przystosowanie społeczne, powodują silny dyskomfort psychologiczny i zubożają jakość życia. Obecny stan uczuciowy wymaga terapii zaburzeń pourazowych. Z kolei w wyniku przeprowadzonych czynności eksmisyjnych raz w związku z 5-cio miesięcznym okresem zamieszkiwania poza lokalem przy ul. (...) J. B. (1) doznał rozstroju zdrowia w postaci zaburzeń stresowych, pourazowych, utrzymujących się do chwili obecnej w formie reakcji depresyjno-lękowych, które niekorzystnie wpływają na jego funkcjonowanie i przystosowanie społeczne i są źródłem silnie odczuwanego dyskomfortu psychologicznego. Obecny stan uczuciowy wymaga specjalistycznej pomocy psychologicznej i terapeutycznej.

Sąd Rejonowy oceniając materiał dowodowy zgromadzony w sprawie przyjął, że działania pozwanej Spółdzielni w zakresie skierowania wniosku egzekucyjnego wobec powodów, skutkujące przeprowadzeniem efektywnej egzekucji świadczenia niepieniężnego nie były zasadne i celowe. W tym kontekście Sąd Rejonowy wskazał, że art. 227 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze obowiązujący w dacie podejmowania przez Radę Nadzorczą Spółdzielni uchwały o wykluczeniu powodów z grona członków Spółdzielni został uchylony przez Trybunał Konstytucyjny z dniem

15 stycznia 2003 r. wyrokiem z dnia 11 grudnia 2008 r. w sprawie K 12/08. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego miało w tym przypadku skutek ex tunc, usuwając normę prawną od chwili jej wejścia w życie, a co za tym idzie wzruszając czynności dokonane na jej podstawie. Chodziło o wyeliminowanie stanów prawnych zaistniałych w oparciu o tę, nieobowiązującą już wówczas normę. Analogiczne stanowisko Trybunał Konstytucyjny wyraził w orzeczeniu z dnia 30 marca 2004 r. w sprawie K 32/03, w którym stwierdził niekonstytucyjność art. 17⁸ ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Trybunał wyraźnie wskazał, że wykluczony członek spółdzielni może skutecznie powołać się na przysługujące mu wobec tej spółdzielni spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu także wówczas gdy wykluczenie nastąpiło przed wejściem w życie wyroku Trybunału. W tych warunkach Sąd Rejonowy stanął na stanowisku, że pozwana Spółdzielnia swoim zwinionym zachowaniem naruszyła dobra osobiste powodów takie jak godność, wolność, cieść i nietykalność mieszkania poprzez przeprowadzenie egzekucji na podstawie prawomocnego orzeczenia, jednak opartego na podstawie uchylonego przez Trybunał Konstytucyjny przepisu.

Zdaniem Sądu Rejonowego, takiego charakteru nie można przypisać organowi egzekucyjnemu – Komornikowi P. W., albowiem zakres egzekucji i sposób jej prowadzenia ustala wierzyciel w ramach przedkładanego tytułu wykonawczego, a organ egzekucyjny jest w oparciu o treść art. 804 k.p.c. związany zarówno samym tytułem jak i wnioskami wierzyciela. Z kolei związanie prawomocnym wyrokiem, o jakim mowa w art. 365 § 1 k.p.c. nie zwalnia wierzyciela dysponującego tytułem wykonawczym do oceny zasadności swego własnego działania już po powstaniu tego tytułu, szczególnie w sytuacji wypowiedzenia się przez Trybunał Konstytucyjny co do konstytucyjności normy, która legła u podstaw uzyskania tego tytułu.

W konsekwencji powyższego Sąd I instancji uznał, że roszczenia o zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powodów są zasadne i znajdują uzasadnienie w treści art. 448 k.c. w zw. z art. 23 k.c. Orzekając w tym zakresie, Sąd miał na uwadze rozmiar krzywdy doznanej przez powodów w związku z niewątpliwie trudną i stresującą sytuacją przymusowego wykonania wyroku eksmisyjnego, pozbawienia ich na okres 5 miesięcy mieszkania, konieczności wynajęcia lokalu zastępczego, ale również znoszenia stanu poniżenia, upokorzenia, bezsilności i poczucia niesprawiedliwości. Powodowie doznali rozstroju zdrowia w postaci nasilonych zaburzeń stresowych, pourazowych. Zaburzenia te mają charakter trwały i utrzymują się do chwili obecnej. Występują u nich nadal reakcje depresyjne, napady lęku, tendencje izolacyjne, które niekorzystnie wpływają na ich funkcjonowanie i przystosowanie społeczne. Oboje wymagają terapii. W tych warunkach Sąd Rejonowy zasądził na rzecz powodów zadośćuczynienie w kwocie po 10.000,00 zł na rzecz każdego z nich.

Na częściowe z kolei zasługiwało roszczenie odszkodowawcze. Zdaniem Sądu Rejonowego powodowie wykazali zasadność żądania zwrotu wydatków związanych z wdrażaniem postępowań sądowych w kwocie 4.634,89 zł oraz wydatków związanych z korzystaniem z pomocy prawnej w kwocie 3.075,00 zł. Przeznaczone na ten cel środki zostały wydatkowane celem dochodzenia swoich praw. To w wyniku procesu sądowego toczącego się przed Sądem Okręgowym w Suwałkach w sprawie I C 64/12 powodowie uzyskali potwierdzenie swego prawa do lokalu co skutkowało zwrotem spornego lokalu przez pozwaną Spółdzielnię. Ponadto zwrotowi podlegają wydatki poczynione na inne postępowania sądowe związane z kwestionowaniem działania Spółdzielni jako wierzyciela, albowiem bez nieprawidłowego i niecelowego działania Spółdzielni nie doszłoby do powstania tych wydatków. Mając powyższe na względzie Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo o odszkodowanie do kwoty 8.009,89 zł. Koszty te zostały potwierdzone dołączonymi do pozwu fakturami.

Sąd nie uwzględnił natomiast żądania odszkodowawczego w zakresie szkody doznanej przez powodów w związku z uszkodzeniem ruchomości w czasie przenoszenia i magazynowania w lokalu socjalnym. W tym zakresie powodowie nie udowodnili ani samego zaistnienia szkody co do konkretnych przedmiotów, ani też jej wysokości.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na zasadzie art. 100 k.p.c.

Powyższy wyrok w zakresie pkt I, II, III i V zaskarżyła pozwana (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa w S., zarzucając Sądowi I instancji:

1) naruszenie prawa materialnego poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, w szczególności:

a) art. 448 k.c. w zw. z rt. 23 k.c., pominięcie art. 24 k.c. i przyjęcie, iż nastąpiło naruszenie dóbr osobistych powodów poprzez wykonanie prawomocnego orzeczenia sądowego, które to działanie pozwanej zostało ocenione przez Sąd jako działanie bezprawne,

b) art. 415 k.c. przez przyjęcie, iż pozwana ponosi odpowiedzialność za wykonaną eksmisję powodów na podstawie prawomocnego i wykonalnego orzeczenia sądowego, które to działanie pozwanej zostało ocenione przez Sąd jako działanie bezprawne,

2) naruszenie przepisu art. 365 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, iż związanie prawomocnym wyrokiem nie zwalnia wierzyciela dysponującego tytułem wykonawczym do ceny zasadności swego działania już po powstaniu tego tytułu w szczególności, gdy orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 marca 2004 r. i 11 grudnia 2008 r. budzą kontrowersje w aspekcie, czy mają moc działania ex nunc, czy też ex tunc,

3) naruszenie art. 233 k.p.c. przez błędną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i przyjęcie, że:

a) wykonanie prawomocnego orzeczenia sądowego jest działaniem bezprawnym,

b) przeprowadzenie przez pozwaną egzekucji nie było zasadne i celowe, mimo że było wykonalne,

c) w dniu wykonania eksmisji powodów oczywiste było to, że przysługuje im spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego,

d) pozwana wykonując prawomocne orzeczenie Sądu działała bezprawnie i spowodowała szkodę powodom i w związku z tym jest zobowiązana do zapłaty wydatków, które powodowie ponieśli jako dłużnicy zgodnie z obowiązującymi przepisami postępowania egzekucyjnego i wydatków związanych z korzystaniem z pomocy prawnej.

Uwzględniając powyższe, pozwana Spółdzielnia wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonym zakresie poprzez oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powodów na jej rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych oraz zasądzenie od powodów na jej rzecz zwrot kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację, powodowie domagali się jej oddalenia oraz zasądzenia od pozwanej na ich rzecz kosztów postępowania sądowego i ewentualnych kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd I instancji, wbrew zarzutom strony skarżącej, dokonał w niniejszej sprawie prawidłowych ustaleń, które nie są sprzeczne z treścią zgromadzonego materiału dowodowego. Sąd I instancji słusznie uznał, że w przedmiotowej sprawie wykonanie przez pozwaną prawomocnego wyroku eksmisyjnego było działaniem bezprawnym powodującym po stronie powodów szkodę podlegającą rekompensacie. Z tych też przyczyn zarówno poczynione ustalenia, jak też wywiedzione na ich podstawie wnioski, Sąd Okręgowy w pełni podziela i przyjmuje za własne.

Jak słusznie wskazał skarżący, orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a także inne osoby (art. 365 k.p.c.). Orzeczenie takie uzyskuje moc wiążącą z chwilą uprawomocnienia się, a więc w momencie definitywnego zakończenia postępowania. W kolejnym postępowaniu, w którym pojawia się dana kwestia, nie podlega ona już ponownemu badaniu. Związanie orzeczeniem oznacza niedopuszczalność nie tylko dokonywania ustaleń sprzecznych z nim, ale nawet przeprowadzania postępowania dowodowego w tym zakresie. Na gruncie niniejszej sprawy oznacza to, że prawomocny wyrok nakazujący opróżnienie lokalu mieszkalnego, jakkolwiek posiada moc wiążącą, to jednak sam w

sobie nie może rodzić naruszenia dobra osobistego w postaci nietykalności mieszkania, gdyż w takim wypadku nie może być mowy o bezprawnym wtargnięciu w prywatną przestrzeń osoby zajmującej lokal.

Inna kwestia wyłania się natomiast, gdy następuje wykonalność takiego wyroku w sytuacji, gdy został on wydany w oparciu o przepis, wobec którego orzeczono niekonstytucyjność.

Jak wynika z ustaleń Sądu Rejonowego, wyrok eksmisyjny wobec powodów został wydany w roku 2001. Pozwana Spółdzielnia uzyskując takie orzeczenie za podstawę swego roszczenia wskazywała art. 227 § 1 ustawy z dnia 16.09.1982 r. Prawa spółdzielczego obowiązujący w dacie podejmowania przez Radę Nadzorczą spółdzielni uchwały o wykluczeniu powodów z grona członków Spółdzielni, w świetle którego własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego wygasło z upływem 6 miesięcy od dnia ustania członkostwa. Powyższy przepis został uchylony przez art. 3 pkt 3 ustawy zmieniającej z dnia 19 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 240, poz. 2058) - obowiązującej od dnia 15 stycznia 2003 r. Przepis ten w brzmieniu przed dniem 15 stycznia 2003 r. wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 grudnia 2008 r. w sprawie o sygn. akt: K 12/08 został uznany za niezgodny z art. 64 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Powstaje w tej sytuacji problem skutków czasowych tego wyroku.

Pozwana Spółdzielnia słusznie zauważyła, że istnieje wiele wyroków Trybunału Konstytucyjnego, które budzą wątpliwości w aspekcie ich działania ex nunc czy też ex tunc. Zdaje się jednak, iż utożsamia ona dzień wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z terminem, od którego przestaje wiązać niekonstytucyjny przepis prawa. Jest to wniosek wadliwy, który zresztą podważałby sens wydawania wyroku w sprawie K 12/08, skoro orzeczenie to w roku 2008 stwierdziło niekonstytucyjność art. 227 § 1 Prawa spółdzielczego w brzmieniu obowiązującym przed 15 stycznia 2003 r., a więc przepisu, który na datę wyrokowania przez Trybunał Konstytucyjny nie obowiązywał już od ponad pięciu lat.

Podobnie jak ustawa wchodzi w życie określonego dnia, co nie wyklucza jeszcze mocy wstecznej jej przepisów, tak z art. 71 ustawy o TK w związku z art. 79 ust. 1 i 2 tej ustawy wynika jedynie taki wniosek, że orzeczenia Trybunału muszą zostać opublikowane we właściwym organie publikacyjnym i przed datą publikacji nie wywierając skutków dla obowiązującego stanu prawnego. Utrata mocy obowiązującej aktu normatywnego wskutek uznania go za niezgodny z Konstytucją nie następuje nigdy przed dniem opublikowania orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Utrata mocy aktu prawnego następuje co do zasady z dniem takiej publikacji, chyba, że Trybunał Konstytucyjny zgodnie z art. 71 ust. 2 uzna, że utrata mocy ma nastąpić w terminie późniejszym i wówczas w swoim orzeczeniu określi termin utraty mocy obowiązującej tego aktu. Skutki prawne wyroku Trybunału określone są w Konstytucji RP, która w art. 190 stanowi, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne (ust. 1), orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w sprawach wymienionych w art. 188 podlegają niezwłocznemu ogłoszeniu w organie urzędowym, w którym akt normatywny był ogłoszony, a jeżeli akt nie był ogłoszony, orzeczenie ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” (ust. 2); orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego; termin ten nie może przekroczyć osiemnastu miesięcy, gdy chodzi o ustawę, a gdy chodzi o inny akt normatywny - dwunastu miesięcy (ust. 3).

Fakt utraty mocy przepisu z chwilą publikacji orzeczenia Trybunału nie udziela jeszcze odpowiedzi na pytanie, czy przepis ten traci moc ex tunc czy też ex nunc. Sąd Rejonowy trafnie w tym względzie wskazał, że należy uznać iż art. 227 Prawa spółdzielczego został wyeliminowany ze skutkiem ex tunc. Taka ocena wynika również z wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach wydanego w sprawie I. C. 64/12. Sąd II instancji podziela w tym względzie również ocenę zawartą w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2005 r. w sprawie III CZP 35/05. Wprawdzie orzeczenie to odnosi się wprost do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 marca 2004 r. w sprawie K 32/03, którym stwierdzono niekonstytucyjność art. 17⁸ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, jednak powołane tam argumenty znajdują zastosowanie także do oceny utraty mocy art. 227 § 1 Prawa spółdzielczego (w istocie tożsamego treścią z art. 17⁸ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych) na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 grudnia 2008 r. w sprawie K 12/08. Na uwagę zasługuje także pogląd wyrażony przez Sąd

Najwyższy w wyroku z dnia 10 listopada 1999 r., sygn. akt I CKN 204/98, w którym wskazano że: „Jeżeli zachodzi kolizja przepisu ustawy z przepisem Konstytucji, w żadnym razie nie można przyjmować, że przepis ustawy do czasu jego uchylecia funkcjonuje w sposób niezgodny z Konstytucją. Burzyłoby to porządek, w którym Konstytucja jest najwyższym prawem, i prowadziłoby do faktycznego prymatu ustaw nad Konstytucją. Ze względu na miejsce Konstytucji w hierarchii aktów prawnych przepis ustawy niezgodny z Konstytucją nie może być źródłem praw i obowiązków.” Także w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2003 r. w sprawie II CK 36/02, wskazano, że Konstytucja przyznaje Trybunałowi Konstytucyjnemu prawo ograniczenia skutków czasowych swoich orzeczeń. Skoro stwierdzając niekonstytucyjność art. 227 § 1 Prawa spółdzielczego Trybunał Konstytucyjny nie skorzystał z tego uprawnienia, to uznać należy, że wyeliminował wskazany przepis z porządku prawnego ze skutkiem *ex tunc* (przy czym w tym przypadku, ze skutkiem od dnia wejścia w życie Konstytucji RP, jako aktu późniejszego w stosunku do art. 227 § 1 Prawa spółdzielczego). Odpadła zatem podstawa prawna pozbawienia powodów prawa do lokalu, tym samym pozwana Spółdzielnia najpóźniej od roku 2008 władna była do stwierdzenia, że prawo do lokalu nadal im przysługuje, mimo utraty członkostwa w Spółdzielni. Pozwana wykonując prawomocny wyrok eksmisyjny nie może skutecznie opierać się na przepisie prawa, który został wyeliminowany jako sprzeczny z Konstytucją.

Odnosząc się do stanu faktycznego niniejszej sprawy stwierdzić należy, że pozwana Spółdzielnia w dacie kierowania wniosku do komornika o wykonanie wyroku eksmisyjnego winna zdawać sobie sprawę, iż wykluczenie powodów ze Spółdzielni w oparciu o art. 227 Prawa spółdzielczego, nie może odnosić żadnych skutków. Tego rodzaju praktyka pozostaje w sprzeczności z wzorcami konstytucyjnymi, zwłaszcza z tym, że zgodnie z art. 64 ust. 2 Konstytucji prawa majątkowe należące do tej samej kategorii powinny podlegać równej dla wszystkich ochronie prawnej. Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, jako ograniczone prawo rzeczowe, jest niewątpliwie prawem podlegającym ochronie na gruncie art. 64 ust. 2 Konstytucji. Wina pozwanej Spółdzielni tkwi właśnie w tym, że nie oceniła zasadności swojego działania już po powstaniu tytułu wykonawczego w sytuacji, gdy Trybunał Konstytucyjny zakwestionował funkcjonowanie przepisu art. 227 Prawa spółdzielczego.

Sąd Rejonowy trafnie wskazał, że pozwana wykonując prawomocny wyrok działała bezprawnie (rozumianej jako naruszenie przepisów prawa lub zasad współzycia społecznego), czym naruszyła dobra osobiste powodów, takie jak godność, wolność, cześć i nietykalność mieszkania. Pozwana jako profesjonalista na rynku spółdzielczym i dysponująca wykwalifikowanymi pracownikami winna działać z należytą starannością (art. 355 § 2 k.c.) i zaniechać wykonania wyroku eksmisyjnego wydanego w oparciu o niekonstytucyjny przepis, o czym miała przecież wiedzę.

Sąd Rejonowy trafnie również przyjął istnienie szkody po stronie powodów oraz prawidłowo ustalił wysokość należnego im odszkodowania. Powodowie wykazali zasadność żądania zwrotu wydatków związanych z wdrażaniem postępowań sądowych oraz wydatków związanych z korzystaniem z pomocy prawnej. Przeznaczone na ten cel środki zostały wydatkowane celem dochodzenia swoich praw. To w wyniku procesu sądowego toczącego się przed Sądem Okręgowym w Suwałkach w sprawie I C 64/12 powodowie uzyskali potwierdzenie swego prawa do lokalu co skutkowało zwrotem spornego lokalu przez pozwaną Spółdzielnię.

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy uznał apelację pozwanej na zasadzie art. 385 k.p.c. jako bezzasadną.